

A periodikák címproblémái: az adatbázis-építés során felmerülő kérdések

TURAI Hilda

A bibliográfiai szakirodalom a legkorábbi, nemzeti bibliográfiai programot megfogalmazó alapvetésektől kezdve megegyezik abban, hogy a munkálatok alapja a tervszerű, módszeres gyűjtőmunka. A gyűjtésnek mind az elődök által összeállított bibliográfiákra, illetve az általuk felhasznált forrásokra, mind az azokban fellelhető bibliográfiai adatokra ki kell terjednie.

De mit is jelent a gyakorlatban az időszaki kiadványokról készült adatok gyűjtése? A probléma összetettségét sejtetheti a Dezsényi Béla által adott jellemzés: „tudatában kell lennünk annak, [...] hogy a hirtelen lezáró könyvészeti leírás [...] mást kell értenünk, mint az egyszer megjelent könyv címleírásán. A könyv teljesen lezárt formában jelenik meg, leírása egyetlen darabról készül, [...] a hirtelen lezáró formában, időben szétesztva jelenik meg. [...] A könyv címleírása állandó, a hirtelen lezáró formában, mint az élő ember személyi adatai.” (Sajtó és könyvészet. Bp., 1942. p. 13.) Dokumentumfajtánk eredendő változékonyságához hozzájárul őrzésének esetlegesége; a hiányos – jelen esetben értd: eltérő – könyvtári állományok alapján pedig, legalábbis a tapasztalat azt mutatja, ugyanarról a kiadványról nem egy esetben eltérő katalógus- és bibliográfiai leírások születnek. Végül, az eddigiekből eredő variációs lehetőségek számát hatványozzák az adatfelvételi szabályok időről időre történő változásai is.

Mindezt megfontolva, a feladat gyakorlati megvalósítása során adódó – nagyrészt dokumentumspecifikus – problémák számbavétele, rendszerezése és közzététele segíthet megérteni a sajtóbibliográfiai munkálatok sajátos módszertani nehézségeit, illetve összeállításunk támpontot adhat a megelőző bibliográfiai munkák forrásként való értékelésének kérdéséhez. Fontos megjegyezni, hogy az itt szerepeltetett eseteket nem „elmarasztalásként”, hanem a periodikumokról készült adatfelvételek sajátos módszertani problémáira rávilágító, jellemző példaként vonultatjuk fel. Az esetleírások tanulságul, útmutatóul szolgálhatnak mindazoknak, akik közös katalógizálás során saját leírandó állományuknak adatbázisba való behasonlítását vagy leltár-adatbázis duplumszűrését végzik, esetleg digitalizáláshoz szeretnék összeállítani a kiválasztott cím teljességét.

(Vass Johanna)

Ahhoz, hogy új adatokkal tudjunk bővíteni egy bibliográfiát vagy katalógust, először is tudnunk kell, mi hiányzik belőle. Ezeket az ismereteket a megjelent kötet-bibliográfiák címeinek kata-

lógusainkkal és adatbázisainkkal való összevetésével tudjuk megszerezni, hogy azután egy következő munkafolyamat során a hiányzó tételeket pótolni tudjuk. A következőkben a címek

behasonlításának gyakorlati gondjaiba szeretnék bepillantást nyújtani.

Az ember azt gondolná, egyszerű feladat egy-egy címre rátalálni, de azért mindnyájan tapasztaltuk már, hogy ez nem mindig van így. Csak akkor tudunk egy kiadványt egy csapásra előkeríteni, ha úgy keresünk rá, ahogy azt leírták, azaz amilyen formában adatbázisba került. Tudni kell azonban, hogy például a *Szinnyei*¹ vagy az 1942-ben kiadott *Kemény-féle bibliográfia*², vagy az 1956-ban kiadott *Dezsényi-Falvy-Fejér-bibliográfia*³ tételei még nem ismerik, hiszen nem is ismerhették a hetvenes évek ISBD/S szabályait vagy a KSZ/3-at,⁴ és előfordul, hogy a maitól teljesen eltérő elvek alapján írták le a dokumentumot. Mivel változtak a nézetek, változtak a szabványok is, ezért az OSZK online katalógusában lévő Nektár⁵ katalógusrekordból nem mindig lehet eldönteni, hogy az általunk keresett bibliográfiai címet találtuk-e meg.

Miből adódnak a különbségek a leírások között?

A legfőbb ok az, hogy a bibliográfiák leírási módja különbözik. Emellett figyelembe kell venni az időszaki kiadványok jellegét, hosszú életét, amely során adataikban mindenféle változás állhat be: szünetelnek, újraindulnak, címet módosítanak, címet váltanak, és így nem mindig, hogy a bibliográfus melyik részegységeiről fog leírást készíteni, adatokat venni az épp aktuális szabvány alapján. Így gyakran halmozottan jelentkeznek eltérések a különböző forrásokból származó bibliográfiai leírások adataiban.

Milyen különbségek adódhatnak két leírás között?

Eltérések az indulási és megjelenési évben

Két különböző forrásból származó tétel összehasonlításakor gyakran tapasztalunk eltérő évbeli és keltezési adatokat, ami többnyire abból adódik, hogy az egyik leíró tudott az időszaki kiadvány korábbi vagy későbbi részegységeiről, míg a másik nem. Van, amikor egy-egy bibliográfia új információt is közöl: látott olyan számokat, amelyek az Országos Széchényi Könyvtár állományában nincsenek meg.

Gyakran találkozunk azzal a jelenséggel, hogy régebbi bibliográfiáink nem mindig azt tekintik önálló bibliográfiai egységnek, amit a jelenleg érvényben lévő szabvány előír: amikor már megváltozott címen, de azonos kiadóval, esetleg folytatólagos évfolyamszámozással tovább él egy kiadvány, ezt nem *előzmény - folytatás* kapcsolattal, hanem továbbra is egy egységként, egy tételben közlik. Ebből kifolyólag egy-egy régebbi bibliográfiai tételben több különálló kiadvány is rejtőzködhet.

Előfordul, hogy egy bibliográfiában közölt címet több adatbázis-tétel alatt találunk meg, vagy fordítva, amikor is a bibliográfiában több tétel alatt található leírás az adatbázisban egy tételként szerepel. A korábbi bibliográfiák többsége inkább azonos tételnek tekinti azokat a kiadványokat, amelyeknek az idők során változott a címe, tehát a leírásban a kiadvány előzménye és folytatása egy cím alatt szerepel, de találkoztam olyan bibliográfiával is, amely a cím minden újraindulását külön tételnek veszi. (Ilyen a *Sportperiodikák a felszabadulás után* című bibliográfia.)⁶

Példa⁷

Bibliográfia	Amicus ⁸
<p><i>Játékvezető (Sportperiodikák, 147.)</i> Ind. 1956</p> <p><i>Játékvezető (Sportperiodikák, 148.)</i> Ind. 1959</p>	<p>Amíg a bibliográfia erről az újraindult címről két önálló leírást készített, addig Amicusban a címet egy egységként írták le: <i>Játékvezető (1002426)</i>⁹ Ind. 1956</p>
<p><i>Asztalitenisz (Sportperiodikák, 2.)</i> Ind. 1956</p> <p><i>Asztalitenisz (Sportperiodikák, 3.)</i> Ind. 1956</p>	<p>A két leírás Amicusban egy adatbázis-tételben: <i>Asztalitenisz (1000541)</i> Ind. 1956</p>
<p><i>Budapest Székesfőváros Statisztikai Havifüzetei</i> (Dezsényi-Falvy-Fejér, p. 20.) Ind. 1873</p> <p>A bibliográfia 1873-ra helyezi indulását, pedig címe a 19. századtól sokszor megváltozott, és így Amicusban kiadványunk már nem egy egységben, hanem több tételben található.</p>	<p><i>A Pestvárosi Statisztikai Hivatal havi kimutatásai (986007), ind. 1873. jún.</i> <i>A Fővárosi Statisztikai Hivatal havi kimutatásai (986013), ind. 1873. okt.</i> <i>Budapest Főváros Statisztikai Hivatalának havi kimutatásai (986021), ind. 1875</i> <i>Budapest Főváros Statisztikai Hivatalának havi füzetei (986025), ind. 1877</i> <i>Statisztikai havi füzetek (986032), ind. 1880</i> <i>Fővárosi statisztikai havifüzetek (986036), ind. 1891</i> <i>Budapest főváros statisztikai havifüzetei (Budapest) (1894) (986040)</i> <i>Budapest székesfőváros statisztikai havifüzetei (1908) (986051)</i> <i>Budapest főváros statisztikai havifüzetei (1920) (1050093)</i> <i>Budapest székesfőváros statisztikai havifüzetei (1921) (1050126)</i></p>

Típusbeli különbségek

További hibalehetőségek adódhatnak abból, ha más dokumentum-tipológia alapján írták le a kiadványt. Megtörténhet, hogy amit időszaki kiadványként keresünk, az adatbázisban monografikus kiadványként szerepel: tehát nem mindig hatékony a dokumentumtípus szerinti szűrés.

Az emberi tényező

Ritkábban emberi hiba folytán, pl. a katalóguscédulákról való átírás során értelmezési hiba, vagy egyszerűen csak a gépi bevitel során téves

gépelés miatt (pl. elütött évszám) is kerülhetnek be hibás adatok egy-egy leírásba, ami megnehezíti egy-egy cím visszakereshetőségét.

Címekben előforduló eltérések, eltérő írásmódok

Okai

A cím egybe-, külön- vagy kötőjeles írása: esetenként már egy adott bibliográfián belül is különbözik (pl. Kemény könyvészetében előfordul, hogy ugyanazon cím másodszori közlése már eltérő írásmóddal történik)

<i>Baranya Vármegye Hivatalos lapja</i> (Dezsényi-Falvy-Fejér; p. 16.)	<i>Baranyavármegye Hivatalos lapja</i> (985925)
<i>Diáktoll</i> (Kemény, p. 52.)	<i>Diák-toll</i> (964182)
<i>Felső-magyarországi szemle</i> (Szinyei, 1872. ¹⁰ p. 58)	<i>Felsőmagyarországi szemle</i> (964039)
<i>Gömör és Kishont Vármegye hivatalos lapja</i> (Kemény p. 96.)	<i>Gömör-Kishont Vármegye hivatalos lapja</i> (958724)
<i>Iparos ifjúsági lapok</i> (Baranyai, ¹¹ p. 68.)	<i>Iparosifjúsági lapok</i> (963871)
<i>Sportszemle</i> (<i>Sportperiodikák</i> , 357.)	<i>Sport szemle</i> (975825)
<i>Újhold</i> (Scheiber, ¹² 185.)	<i>Új hold</i> (964888)

Szórendcsere, kimaradt vagy hozzáadott szavak és toldalékok: egy-egy címből kimaradnak szavak, ragok hiányoznak vagy hozzátevődnek, az egyes számból többes szám lesz az idők folyamán. A beékelődés típusától függ, hogy csonkolással meg tudjuk-e találni a kiadványt, vagy nem.

<i>A Budapesti Egyetemi Könyvtár értesítője</i> (Szinyei, 1875. p. 59.)	<i>A Budapesti Királyi Egyetemi Könyvtár értesítője</i> (2695329)
<i>Népszava</i> (Kemény, p. 199.)	<i>Mór és vidéke a népszava</i> (956670)
<i>Versenyvitorlás</i> (<i>Sportperiodikák</i> , 442.)	<i>Versenyvitorlázás</i> (985443)
<i>Vácvidéki Lapok</i> (Szinyei, 1874. p. 74.)	<i>Vácvidéki lap</i> (963440)

Képző/birtokjel hozzáadása és az egybe/különírás változása:

<i>Iskola és szülőház</i> (Baranyai, p. 70.)	<i>Iskola és szülői ház</i> (963596)
<i>Magyar Úszószövetség híradó</i> (<i>Sportperiodikák</i> , 240.)	<i>Magyar Úszó Szövetség híradója</i> (2512421)

A magyar és idegen szavak helyesírásának változásából adódó különbségek: a hosszú életű kiadványokon végigkövethető a folyamat, ahogy a címben szereplő idegen szavak szép lassan nyelvünk részévé váltak, ahogy az 1875-ből származó kiadvány címének *athletika* szava a 20. század elején még *athlétika*, majd a 20. század végére *atlétika* lesz.

Magyar szavak változatai egy-egy különböző forrásból származó címben:

<i>Mór és vidéke</i> (Kemény, p. 199.)	<i>Moór és vidéke</i> (956668)
<i>Magyar cukrász és mézeskalácsos</i> (Dezsényi-Falvy-Fejér; p. 73.)	<i>A magyar czukrász és mézeskalácsos</i> (2546586)
<i>Nógrádi földműves</i> (Kemény, p. 220.)	<i>Nógrádi földműves</i> (961662)
<i>Székesfehérvár</i> (Szinyei, 1872. p. 58.)	<i>Székesfejevárv</i> (954948)

Jövevényszavaink korábbi változatai a címekben:

<i>Borromeus</i> (Kemény, p. 30.)	<i>Borromaeus</i> (1032551)
<i>Divat szalon</i> (Kemény, p. 53.)	<i>Divatsalon</i> (1021671)
<i>A kormányprogrammért</i> (Dezsényi-Falvy-Fejér, p. 64.)	<i>A kormányprogramért!</i> (983909)
<i>Ortodox hitközségi értesítő</i> (Scheiber, 419.)	<i>Orthodox hitközségi értesítő</i> (976682)
<i>Vox Academica</i> (Viczián ¹³ , 251.)	<i>Vox Akademia</i> (971007)

Rövidítések

Miskolczi Katolikus Egyházi Tudósító (Kemény, p. 196.)	Miskolczi kath. egyházi tudósító (976937)
Görög Kath. Szemle (Kemény, 96.)	Görög katolikus szemle (966796)
Görög Katolikus Népiskola (Kemény, 96.)	Görög katolikus népiskola (1031411)
Érsekújvári Róm. Kath. Népnevelők Egyesületének időszakos értesítője (Baranyai, p. 54.)	Az Érsekújvárvidéki R. Kat. Népnevelők Egyesületének időszakos értesítője (1026203)

Nem mindegy melyik formára keresünk! Az ilyen esetekben a megoldást a csonkolás használata hozza: *kat**. Ehhez viszont előre tudni kell, hogy a címben szereplő *katolikus* szó az adatbázisban akár *katholikus*, *kath.* vagy *kat.* formában is előfordulhat.

Amennyiben adatbázisban keresünk, **az alkalmazott szoftver és adatbázis egyéni jellegzetességeitől is** függ a keresés sikeressége. Mindig ismerni kell az adott adatbázis és könyvtári rendszer keresőfelületét és annak lehetőségeit: ismeri-e az ékezetes karaktereket, megkülönbözteti-e a hosszú és rövid magánhangzókat, keres-e névelőkre. Pl. a standard szerb, horvát

billentyűzettel beütött karaktereket az Amicus egészen a közelmúltban történt javításokig nem ismerte fel, és csak akkor tudta az adott betűt tartalmazó címet visszakeresni, amennyiben a nem magyar ékezetes betűt a *Librivision*¹⁴ keresőfelületén található betűtáblázatból választottam ki – szerencsére ez ma már a múlté. A felhasználó szempontjából egy adatbázis akkor jó, ha a tartalma visszakereshető.

Eltérő címfelvétel: fontos mozzanat, hogy a leíró mit tekintett *főcím*nek; megesik ugyanis, hogy a bibliográfiában főcímként szereplő címet az Amicusban sorozati címként, alcímként vagy egyéb címként találjuk meg.

<i>Híradó</i> (Viczián, 339.)	<i>KISZ híradó</i> (borítócím: <i>Híradó</i>) (990089)
<i>Sárospataki értesítő</i> (Dezsényi-Falvy-Fejér, p. 106.)	<i>Sárospataki értesítés</i> (985606) (lapfej cím: <i>Sárospataki értesítő</i>)
<i>Terézvárosi Torna Club motoros sporthírek</i> (Sportperiodikák, 388.)	<i>Motoros sporthírek : Terézvárosi Torna Club Autó Motor Szakosztályának értesítője</i> (egyéb besorolási cím: <i>Terézvárosi Torna Club, motoros sporthírek</i>) (2893907)
<i>Független Mozinapló</i> (Kemény, p. 89.)	<i>Független mozinaplóba magyar mozgóképszínház-tulajdonosok érdekeit szolgáló hetilap</i> (ami Keménynél alcím, Amicusban a főcím része) (962050)
<i>Edzők zsebkönyve</i> (Sportperiodikák, 66.)	Amicusban sorozati címként találunk rá

Vagy nézzük a következőket:

<p><i>A Magyar Cionista Szövetség Tagértesítője, 1946-1948</i> <i>A kiadvány a Magyar zsidó hírlapok és folyóiratok bibliográfiája szerint a következő alcímekkel jelent meg:</i> <i>Kol Jisrael: 1948. máj.</i> <i>Fény és árnyék: 1946. aug. 12. (Scheiber, 382.)</i></p>	<p>Ezzel szemben Amicusban a következő rekordokra találtam: <i>A Magyar Cionista Szövetség tagértesítője(2856972)</i> <i>ind. 1948. jan.</i> <i>Fény és árnyék (2829996)</i> <i>ind. 1946. aug. 12.</i> <i>Kol Jisraél : a Magyar Cionista Szövetség tagértesítője (2852014)</i> <i>ind. 1948. máj.</i></p>
--	---

Láthatjuk, hogy a bibliográfiában csupán alcímként szerepelő adat az Amicusban önálló főcímként van felvéve. Sokszor tehát nem tudjuk a kiadványokat a címükre keresve megtalálni, ha a keresett adat a rekordban valamilyen formában pl. címváltozatként, párhuzamos címként, egyéb címként nem fordul elő.

Ezek a magyar nyelvű lapok címváltozatai, s akkor még nem beszéltünk az idegen nyelvű címek leírásáról:

Nyelvi különbségek

A használt írásrendszer különbségéből adódó eltérések, amikor a cirill, héber vagy egyéb írásrendszerű címek átírása másként történik az egyik és a másik forrásban:

<i>Červena zastava (Kemény, p. 40.)</i>	<i>Crvena zastava (980642)</i>
<i>Guzle (Kemény, p. 98.)</i>	<i>Gusle (978456)</i>
<i>Netiva (Scheiber, 430.)</i>	<i>Nöszivo (2873789)</i>

Az átírásból adódó nehézségeket jól példázza a *Nedelâ (2627252)* című lap is, amelyet Szinnyei *A hazai hírlapirodalom 1898-ban*¹⁵ *НЕДЕЛЯ*-ként, vagyis a cím második „e” betűjét az orosz cirill-írásban használatos karaktertől eltérő formában vette fel. (Tovább nehezítette a kiadvány felismerését az, hogy az elektronikus katalógusban a szerkesztő neve a Szinnyei által közölt névformától eltérő alakban található meg, így csak szláv nyelvismereteimre hagyatkozva, a cím jelentését kikövetkeztetve tudtam azonosítani.)

Néhány példa a két leírás különbségeire, elírásaira azonos írásrendszerű, de idegen nyelvű kiadványok esetén:

<i>Czervona Gazeta (Kemény, p. 46.)</i>	<i>Czerwona Gazeta (980385)</i>
<i>Jenune sportif (Sportperiodikák, 151.)</i>	<i>Jeune sportif (984412)</i>
<i>Ungarischer Kurir (Kemény, p. 313.)</i>	<i>Ungarischer Courier (1002689)</i>

Amennyiben a leírások nem tartalmazzák az idegen nyelvű párhuzamos címeket, megeshet, hogy egy-egy keresett címre nem fogunk rátalálni, pedig a kiadvány megtalálható a könyvtár gyűjteményében:

<p><i>Documentation de la literature hongroise des sports = Documentation of the Hungarian Special Literature on Sports = Documentation der Ungarischer Sportliteratur = A magyar testnevelési szakirodalom ismertetése = Dokumentacija vengerskoj szpecial'noj literaturii po fizkul'ture (Sportperiodikák 59.)</i></p>	<p>Documentation : a magyar testnevelési szakirodalom ismertetése (989171)</p>
--	--

Egyéb bibliográfiai adatok: A címen kívüli egyéb besorolási adatok helyesírási különbségei és eltérő írásmódja szintén a keresést hátráltató tényezők lehetnek; helyesírási különbségek megjelenési hely esetében, eltérő írásmódú kiadó, nyomda, személynevek, álnevek használata mind-mind rontanak a visszakereshetőség esélyein. Ezen segíthet az egységesítés, melynek révén a kiadványokon számtalan formában szereplő földrajzi nevek, testületi nevek, személynevek az egységesítésre vonatkozó hatályos szabványok szerint egy meghatározott formát kapnak, és a kiadványon szereplő alakjukon kívül ebben az egységesített névformában is megjelennek a bibliográfiai leírásokban, illetve a katalógustételekben. Ezáltal lehetővé válik az egy névhez tartozó tételek rendezése, és a felhasználó kevesebb idő- és kisebb energia-befektetéssel tud hozzájutni azokhoz az információkhoz, amelyekhez az egységesítés hiányában csak hosszadalmas kutatás folytán juthatna.

Mindebből az a tanulság, hogy keresni és adatokat visszakereshetővé tenni egyaránt tudni kell.

A keresés folyamata

Először rákeresünk a cím egy jellegzetes szavára, s ha bő találati halmazzt kapunk, próbáljuk leszűkíteni egyéb bibliográfiai adatokra való kereséssel: keresünk megjelenési helyre és címre vagy az év és cím kombinációra, a hely és év kombinációra, vagy bevetjük a szerkesztőre, kiadóra keresést – a rejtőzködő címek így szoktak leggyakrabban előbukkanni.

De mi van akkor, ha a címet továbbra sem találjuk, pedig már az összes rendelkezésre álló ada-

tára rákerestünk, és tudjuk, hogy ott kéne lennie? Ilyenkor el kell gondolkodni azon, milyen lehetséges címváltozatai lehetnek kiadványunknak, hogy – amennyiben az adat más formában került adatbázisba, annak ellenére is – vissza tudjuk keresni. Így közelíthetjük meg legeredményesebben a leendő retrospektív sajtóbibliográfia kitűzött teljességét.

Az eddigi címbehasonlítások eredményeinek szemléltetéseként néhány számszerű adat:

A bibliográfiák címeinek mintegy 27%-a problematikus, azaz valamelyest eltér az OSZK adatbázisában lévő formától, nem egyértelműen beazonosítható vagy hiányzik a katalógusból; a jelenlegi állás szerint a valódi hiány mintegy 12%-nyi. Eddigi tapasztalataim szerint az átlagtól nagyobb, 16%-nyi a hiányzó címek aránya a szakbibliográfiák körében, de az egyes bibliográfiák között is jelentős eltérések vannak. (Például amíg az 1956-ban kiadott *A magyar sajtó bibliográfiája, 1945–1954 / Dezsényi Béla, Falvy Zoltán, Fejér Judit* bibliográfiában a hiány csupán 25 cím, azaz a címek 0,86%-a nem található meg az OSZK online katalógusában, addig az 1993-as kiadású *Magyar zsidó hírlapok és folyóiratok bibliográfiájából* 168 tétel, azaz a bibliográfia 34,64 százaléka nem található meg elektronikus adatbázisainkban.

Az elektronikus katalógusból hiányzó címek leggyakoribb típusai:

- többnyire rövid ideig élő vagy alkalmi, netán
- házilag sokszorosított időszaki kiadványok,
- vidéki szaklapok vagy
- melléklapok.¹⁶

Egy részük a bibliográfiák és a katalógus sze-

rint sem található meg az Országos Széchényi Könyvtár gyűjteményében, vagy lelőhelye ismeretlen.

Azokban az esetekben, amikor a különböző források adatainak eltérései hatványozottan jelennek meg, és a kiadvány az ismert bibliográfiai adatok alapján nem azonosítható, az *autopszia* elengedhetetlen. A megállapítás megerősítéseként vegyünk egy egyszerű példát, a budapesti megjelenésű *Iffúság* című lapot (Scheiber, 105). Amicusban szerepel ugyan a rekordja (966962), de több adata (szerkesztő, nyomda) eltér a bibliográfiában közöltektől. Ilyenkor tisztázni kell, valóban azonos-e a cím, vagy egy újabb, az OSZK gyűjteményéből hiányzó lap került elő. Erre a megoldás a kiadvány kézbevétele.

Összegzés

A sajtóbibliográfia adatbázisának építését megelőző adatgyűjtés és címbeazonosítás sikerességét befolyásoló főbb tényezők tehát: hogy az összehasonlított bibliográfiai források leírás elvei azonosak-e, megegyezik-e az adatfelvételi módjuk, az időszaki kiadvány összes részegységéről készült-e a leírásuk, és az elmondottakon túl fontos ismerni az alkalmazott szoftver és adatbázis egyéni jellegzetességeit, keresőfelületének lehetőségeit is. Ahhoz azonban, hogy a behasonlítás során a fentebb felsorolt példákhoz, esetekhez hasonló, nem egyértelműen beazonosítható időszaki kiadványokat minden kétséget kizáróan azonosítani tudjunk és róluk pontos, a valóságnak megfelelő bibliográfiai leírást tudjunk készíteni, mindenképpen a kiadvány kézbevétele, autopsziára van szükségünk.

Jegyzetek

1. SZINNYEI József (id.) (1830–1913), könyvtáros, bibliográfus, lexikográfus, a magyar tudományos bibliográfia megteremtője, a XIX. századi hazai kurrens sajtóbibliográfia meghatározó alakja.
2. Magyarország időszaki sajtója 1911-től 1920-ig / összeáll.

Kemény György. – Budapest : MNM Orsz. Széchényi Kvt., 1942. – 474 p.

3. A magyar sajtó bibliográfiája, 1945–1954 / Dezsényi Béla, Falvy Zoltán, Fejér Judit. – Budapest : Művelt Nép, 1956. – 159 p. – (Az Országos Széchényi Könyvtár kiadványai ; 36.)
4. A jelenleg hatályos leírási szabvány: KSZ/3:2001 Bibliográfiai leírás. Időszaki kiadványok. 104 p.
5. NEKTÁR – a Nemzeti Könyvtár Átfogó Információs Rendszere
6. Sportperiodikák a felszabadulás után, 1945–1970 / összeáll. Juhász Lászlóné. – Budapest : Magyar Testnevelési Főiskola Szakkönyvtári és Dokumentációs Intézete, 1975. – 238 p.
7. A példákat munkám során, a 2009 decemberétől 2010 májusáig terjedő időszakban gyűjtöttem; amennyiben az említett címeket az általam leírtól eltérő formában találják meg az Országos Széchényi Könyvtár elektronikus katalógusában, az a katalógus folyamatos javításából, frissítéséből ered.
8. Amicus - az Országos Széchényi Könyvtár integrált könyvtári rendszere.
9. A forrásjelölés nélküli, tételszámmal azonosított címek az OSZK elektronikus katalógusából valók.
10. A magyar hírlapirodalom ...ban / id. Szinnyei József. In: Vasárnapi újság, 1869. 16. évf. – 1894. 41. évf.
11. A magyar nevelésügyi folyóiratok bibliográfiája, 1841–1936 / összegyűjtötte Baranyai Mária ; Keleti Adolf. – Budapest : OPKM, 1937. – 149 p. – (A Fővárosi Pedagógiai Könyvtár kiadványai ; 3.)
12. Magyar zsidó hírlapok és folyóiratok bibliográfiája / Scheiber Sándor ; [...] sajtó alá rend. Scheiberné Bernáth Lívia, Barabás Györgyi ; [...] kieg. Barabás Györgyi. – Budapest : MTA Judaisztikai Kutatócsoport, 1993. – 417 p. – (Hungaria Judaica ; 3.)
13. A magyar egyetemi és főiskolai diáklapok bibliográfiája, 1857–1972 / Viczián János. – Budapest : Felsőoktatási Pedagógiai Kutatóközpont, 1978. – VIII, 331 p. – (Felsőoktatástörténeti kiadványok ; 5.)
14. A LibriVision az AMICUS integrált könyvtári rendszer online olvasói katalógusa, amelyen keresztül az OSZK egyéb adatbázisai is elérhetőek.
15. A hazai hírlapirodalom 1898-ban / id. Szinnyei József, Kereszty István stb. In: Magyar könyvszemle. – 1899. 7.évf. 4.sz.
16. Abban az esetben, ha hiányzóknak ítélt melléklapok a főlapokról készült leírás megjegyzésében, említés szinten sem jelennek meg az OSZK online katalógusában.